

Warszawa, 22 kwietnia 2026 r.

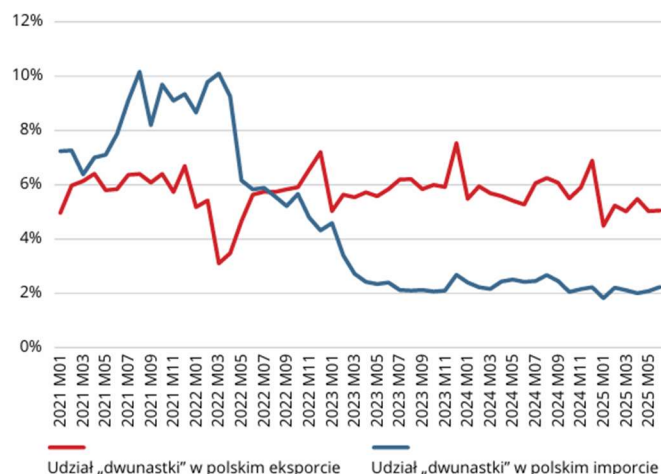
Udział Ukrainy w polskim eksporcie wzrósł o 75 proc. po inwazji rosyjskiej w 2022 r.

W handlu Polski z 12 państwami Europy Wschodniej, Kaukazu Południowego i Azji Centralnej po 2022 r. nastąpiło istotne przesunięcie geograficzne. W 2021 r. Rosja odpowiadała za niemal 3 proc. polskiego eksportu, a w 2024 r. już tylko za niewiele ponad 0,5 proc. Z ok. 2 proc. do 3,5 proc. wzrósł natomiast udział Ukrainy, która zyskała pozycję najważniejszego polskiego partnera na Wschodzie. Polskie inwestycje bezpośrednie (BIP) są w tym rejonie niewielkie i w ponad 70 proc. skoncentrowane w Rosji i Ukrainie, co czyni je wrażliwymi na wstrząsy polityczne. Na koniec 2024 r. ich wartość wyniosła 1 mld USD (według danych NBP). Jednocześnie zwiększył się napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) ze Wschodu do Polski, choć wynika on w dużej części z chęci uniknięcia sankcji. Dominującą rolę odgrywa kapitał białoruski i – w mniejszym stopniu – rosyjski oraz kazachski. Istnieje ponadto potencjał wzrostu handlu z państwami dążącymi do integracji z UE (m.in. Mołdawią) oraz państwami o szybkim wzroście gospodarczym i znaczącym potencjale ekonomicznym (m.in. Kazachstanem, Uzbekistanem). To główne wnioski raportu ekspertów Polskiego Instytutu Ekonomicznego „ZIEMIA OBIECANA? Polskie inwestycje i handel w Europie Wschodniej, na Kaukazie Południowym i w Azji Centralnej”, który powstał we współpracy z Kolegium Europy Wschodniej w ramach corocznej konferencji Polska Polityka Wschodnia.

Wymiana handlowa z krajami „dwunastki”

Łączny udział państw byłego ZSRR (Białorusią, Mołdawią, Rosją, Ukrainą, Armenią, Azerbejdżanem, Gruzją, Kazachstanem, Kirgistanem, Tadżykistanem, Turkmenistanem, i Uzbekistanem) w polskim eksporcie pozostał zaskakująco stabilny, co wynikało z nakładających się czynników: malejącej zależności polskiego eksportu od Rosji już przed 2022 r., dynamicznego wzrostu eksportu na Ukrainę po wybuchu pełnoskalowej inwazji oraz utrzymywania przez polskie firmy powiązań z rynkami o relatywnie mniejszym ryzyku (np. Kazachstanem). Łączny eksport z tym regionem spadł z ok. 6 proc. w 2021 r. do ok. 5 proc. w pierwszej połowie 2025 r. Jednocześnie nastąpiły istotne zmiany w hierarchii poszczególnych partnerów. Drastycznie spadł udział Rosji i Białorusi, wzrosła rola Ukrainy i niektórych państw Azji Centralnej. Wyraźniejsze są zmiany w imporcie. Udział regionu „dwunastki” w polskim imporcie obniżył się z 8% w 2021 r. do 2% od 2024 r., przede wszystkim na skutek zaprzestania importu rosyjskich surowców energetycznych.

WYKRES 1. Udział krajów Partnerstwa Wschodniego i Azji Centralnej w polskim eksporcie i imporcie (w %)

Oprac. Polski Instytut Ekonomiczny na podstawie danych Eurostatu

„Ukraina jest obecnie zdecydowanie najważniejszym w „dwunastce” od biorcą polskiego eksportu. Polska jest drugim po Chinach dostawcą towarów i najważniejszym importerem ukraińskich produktów. W 2024 r. wartość sprzedaży z Polski przekroczyła 13 mld EUR, czyli była ponad dwukrotnie większa niż przed agresją Rosji. Aż dwie trzecie całej sprzedaży na Wschód Polska eksportuje do Ukrainy. To dzięki zwiększeniu udziału Ukrainy w polskim eksporcie 12 krajów utrzymało swoje znaczenie w handlu Polski, mimo wygaszania handlu z Rosją. udział Ukrainy w Polskim eksporcie wynosi obecnie ok. 3,5 proc., a w niektórych miesiącach ostatnich lat sięgał nawet 5 proc.” – podkreśla Jan Strzelecki, zastępca kierownika Zespołu Gospodarki Światowej w PIE.

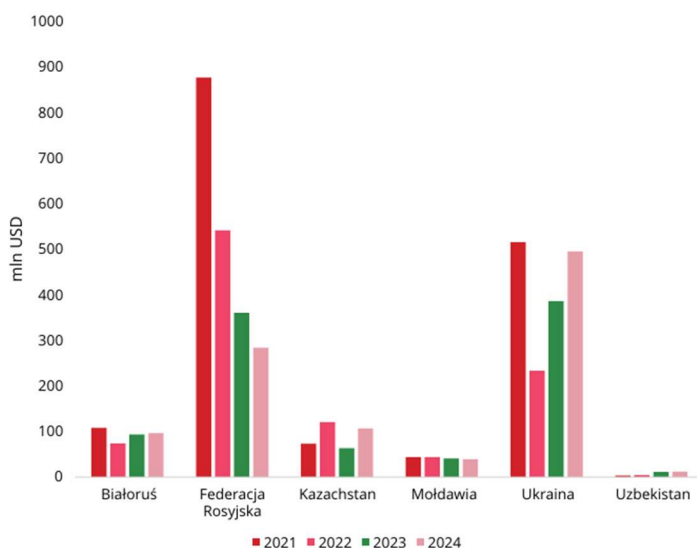
Jednocześnie po 2022 r. w wyniku sankcji UE, polski import do Rosji i eksport z niej się załamały. Eksport spadł o ponad 80 proc. – do ok. 2,5 mld EUR w 2024 r., podczas gdy w 2021 r. przekraczał 8 mld EUR. Import zmniejszył się z 17 do 1,8 mld EUR. Obecnie eksport do Rosji jest zdominowany przez artykuły medyczne, co do zasady nieobjęte sankcjami, i niektóre dobra konsumpcyjne. W pierwszej połowie 2025 r. do Rosji trafiło zaledwie 0,6% polskiego eksportu. Pomimo restrykcji nałożonych na Rosję i Białoruś, polski eksport na Białoruś wzrósł - przede wszystkim dzięki istnieniu segmentów rynku, w których polskie produkty nie mają wielu konkurentów, a częściowo za sprawą omijania sankcji. W 2021 r. udział Polski w białoruskim eksporcie sięgał niemal 4 proc., a w imporcie – 2,5 proc.

Polskie inwestycje w „dwunastce”

Na koniec 2024 r. wartość należności z tytułu polskich inwestycji bez pośrednich w analizowanych 12 państwach wyniosła zaledwie 1 mld USD. Blisko połowa przypada na Ukrainę, a jedna czwarta – na Rosję. Jest to poziom porównywalny z polskimi inwestycjami na Słowacji i ponad czterokrotnie niższy niż w Czechach (4,7 mld USD). Wielkości te nie obejmują inwestycji realizowanych w „dwunastce” przez polskie firmy zarejestrowane w krajach trzecich.

„Agresja Rosji na Ukrainę w 2022 r. przyniosła istotne zmiany we wzajemnych przepływach kapitału. Z 12 państw byłego ZSRR odpłynęło netto 211 mln USD polskiego kapitału, głównie w wyniku umarzania udziałów i ich odsprzedaży w filiach w Rosji oraz – w mniejszym stopniu – na Białorusi. W kolejnych latach trend ten był kontynuowany, choć na mniejszą skalę, a towarzyszył mu wyraźniejszy napływ polskich inwestycji do Ukrainy. W 2023 r. ulokowano w analizowanej „dwunastce” 156 mln USD netto polskich inwestycji bezpośrednich, z czego 226 mln USD trafiło do Ukrainy (głównie w postaci reinwestowanych zysków), przy dalszym ograniczaniu obecności w Rosji i Kazachstanie. W 2024 r. zarejestrowano tam transakcje o łącznej wartości 268 mln USD zrealizowane przez polskie podmioty, z czego aż 232 mln USD przypadło na Ukrainę, która awansowała na największego w tym regionie odbiorcę polskiego kapitału.” – mówi Dominik Kopiński, starszy doradca w Zespole Gospodarki Światowej PIE.

WYKRES 2. Stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich w latach 2021–2024 (wyłącznie państwa, dla których stany przekroczyły wartość 5 mln USD)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych NBP

W ujęciu skumulowanym kapitał z Polski w 2024 r. odpowiadał za ponad 2 proc. ogółu ukraińskich zobowiązań z tytułu BIZ. Polskie inwestycje koncentrują się przede wszystkim w sektorze materiałów budowlanych, finansowym, przemyśle meblarskim i odzieżowym.

Jednocześnie od wybuchu wojny polskie spółki wycofały z Rosji łącznie 335 mln USD kapitału. W konsekwencji na koniec 2024 r. stan polskich inwestycji bezpośrednich wyniósł jedynie 284 mln USD.

Polskie inwestycje bezpośrednie na Wschodzie mają zarówno ograniczoną skalę, jak i bardzo nierównomierny rozkład. Pod względem struktury stanu należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich można na koniec 2024 r. wyróżnić trzy grupy państw:

- 1. grupa „główna”:** rynki o relatywnie wysokiej wartości inwestycji i znaczącej obecności polskich firm (Białoruś, Kazachstan, Rosja, Ukraina);
- 2. grupa „śladowa”:** kraje, w których działają nieliczne polskie podmioty, a zaangażowanie kapitałowe ma charakter przeważnie incydentalny (Armenia, Gruzja, Mołdawia, Uzbekistan);
- 3. grupa „nieobecnych”:** państwa bez polskich inwestycji bezpośrednich lub z inwestycjami na minimalnym poziomie (Azerbejdżan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan).

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think-tank ekonomiczny z historią sięgającą 1928 roku. Jego obszary badawcze to przede wszystkim makroekonomia, energia, gospodarka światowa, gospodarka cyfrowa, ekonomia behawioralna oraz procesy społeczne. Instytut przygotowuje raporty, analizy i rekomendacje dotyczące kluczowych obszarów gospodarki oraz życia społecznego w Polsce, z uwzględnieniem sytuacji międzynarodowej.

Kontakt dla mediów:

Ewa Balicka-Sawiak

Rzecznik Prasowy

T: +48 727 427 918

E: ewa.balicka@pie.net.pl